

Ortodoksinen Opettaja

• 2/2019

**Tuen kolmiportaisen mallin toimivuus
ortodoksisen uskonnon opetuksessa**

Kohti uudistuvaa lukiokoulutusta - LOPS 2021

**Opettaja, marttyyri ja tunnustaja
Johannes Sonkajanrantalaisen elämästä**

Ortodoksinen opettaja 1 • 2018

Tässä numerossa:

- 3 Pääkirjoitus
- 4 Hallitus esittäytyy
- 5 Kohti uudistavaa lukiokoulutusta — LOPS 2021
- 7 Tuen kolmiportaisen mallin toimivuus ortodoksinen uskonnon opetuksessa
- 10 Opettaja, marttyri ja tunnustaja Johannes Sonkajäräntalaisen elämästä
- 13 Päiväkirja
- 16 Apologia: Uskonnonopettajan puolustuspuhe
- 17 Ortodoksiset opettajat tapasivat Mikkelissä

Ortodoksinen Opettaja

Julkaisija

Suomen Ortodoksisten Opettajien Liitto ry. SOOLin tarkoituksena on toimia ortodoksista uskontoa tunnustavien eri aineiden opettajien yhdyssiteenä sekä pyrkiä tukemaan ortodoksista uskonkasvatusta. Mukana liiton toiminnassa on uskonnonopettajia, luokanopettajia, eri aineiden opettajia sekä muita kasvatustalan ammattilaisia.

Taitto

Suvanto

Kannen kuva

Heikki Santasalo

Paino

Grano Joensuu

ISSN 0786-6808

Lehti ei vastaa tilaamatta lähetetyistä kirjoituksista ja kuvista.

www.sooli.fi

Hallituksen yhteystietoja

Elisa Hyvärinen, sihteeri
ainoelisahyvarinen@gmail.com
045 350 7736

Risto Käyhkö, puheenjohtaja
risto.kayhko@gmail.com
050 569 4032

Antti Räsänen
roderasanen@gmail.com
0500 572 587

Johanna Miettinen
jomietti@gmail.com
050 527 1948

Juhani Räsänen vpj
juhani.rasanen@opaasi.fi
050 555 1507

PÄÄKIRJOITUS

Uutta lukuvuotta kohti uudella SOOLi:n hallituksella!

SOOLi ry:n hallitus uudistui Mikkelin kevätpäivillä. Entinen puheenjohtaja, Risto Käyhkö, jatkaa hallituksessa lehti-vastaavana, kun taas sihteeri Antti Räsänen jää pois hallituksesta jatkaen liiton aktiivisena jäsenenä. Kiitokset teille, Risto ja Antti, tähänastisesta toiminnastanne liiton hyväksi!

Kädessäsi on ensimmäinen uudella hallituskokoonpanolla koottu lehti. Pääkirjoituksen takana olemme me, uusi puheenjohtaja ja uusi sihteeri. Jokaisella opettajalla on oma tarinansa, kuinka päätyi opetuslalle. Meitä kahta yhdistää se, että kumpikin on saanut laadukasta uskonnonopetusta osaavien opettajien toimesta. Kiitos heille! Heidän esimerkkinsä innostamina aloitimme teologian opinnot vuonna 2008. Ortodoksinen seminaarin pienessä soluassunnossa asuessamme emme olisi ikinä arvanneet, että meistä tulisi joskus SOOLi:n hallituksen jäseniä!

Tästä lehtinumerosta alkaa uusi kolumnisarja, jossa kirjoittajat pohtivat uskontokasvatukseen liittyviä ajankohtaisia teemoja. Kolumnisarjan aloittaa Suomen ortodoksinen kirkon kasvatustieteiden koordinaattori Sirpa Okulov. Lehdessä Antti Räsänen esittelee mielenkiintoisia tutkimustuloksia koskien kolmiportaisen tuen käyttöä ortodoksisessa uskonnonopetuksessa. ”Ortodoksinen uskonnonopettajan päiväkirja” -kirjoitus perustuu tositapahtumiin, joihin moni lukija samaistuu helposti. Lehdessä löydät myös ajankohtaista tietoa uudesta ortodoksinen uskonnon oppikirjasarjasta.

SOOLi:n jokainen jäsen on tärkeä. Ajoittain olemmekin pysähtyneet miettimään, kuinka tavoittaa kaikki jäsenemme – ja heidät, jotka eivät vielä ole jäseniä. Liiton toiminnan keskiössä ovat juuri eteesi avautunut uusi Ortodoksinen Opettaja -lehti ja kaksi kertaa vuodessa järjestettävät koulutuspäivät.

Syys- ja kevätpäivät ovat kenties kaikkein merkityksellisintä liiton toimintamuodoista: ne kokoavat yhteen meidät eri puolilla Suomea asuvat kasvatustieteen ihmiset yhteen parin päivän ajaksi. Joukossa on työssäkäyviä, opiskelijoita ja eläkeläisiä, luokanopettajia, erityisopettajia, aineenopettajia, varhaiskasvatuksen opettajia, rehtoreita,... Joukko on hyvin kirjava ja se luo jo itsessään meistä hyvin rikkaan joukon. Jokaisella on jotain annettavaa ja jokaisella on mahdollisuus oppia jotakin uutta toiselta. Jokin mieltä pitkään vaivannut asia saa yhtäkkiä ratkaisun, kun toinen avautuu olleensa aivan samaisessa tilanteessa ja vinkkaa, kuinka lähteä ratkaisemaan asia. Monet ovat sanoneet, että koulutuspäivillä on helppo olla ja jakaa asioita, koska toisen kanssa pääsee heti kiinni siitä, mistä asiassa on kyse. Tämä on koulutuspäivien vahvuus. Syys- ja kevätpäivillä ihmisten tiedollinen ja taidollinen osaaminen karttuu, mutta niillä voisi sanoa olevan ennen kaikkea työssäjaksamista tukeva merkitys: päivillä pääsee vapautuneesti jakamaan tunteuksiaan, virkistymään ja nauramaan porukalla paikoitellen myös hyvän(?) huumorin parissa :) Näin uuden lukuvuoden aluksi haluaisimme heittää ilmaan kysymyksen pohdittavaksi: milloin olet viimeksi osallistunut liiton syys- tai kevätpäiville? Jos siitä on vierähtänyt jo hetki aikaa, niin tämä kutsu on esitetty erityisesti Sinulle! Meillä on tulossa syyspäivät 25.-26.10. Kuopiossa ja olisi mukava nähdä joukossa myös kasvoja, jotka eivät ole päässeet koulutuspäiville hetkeen. Olisi kiva kuulla, mitä juuri sinulle kuuluu - niin työssä kuin arjessa. Olet lämpimästi tervetullut syyspäiville Kuopioon - näemmehän Sinut siellä!

ELISA HYVÄRINEN & ANNIKA JONNINEN

HALLITUS ESITTÄYTYY

ELISA HYVÄRINEN, PUHEENJOHTAJA

Olen Elisa Hyvärinen Joensuusta. Olen työskennellyt viimeiset viisi vuotta ortodoksisen uskonnon opettajana Tampereella. Tästä syksystä alkaen olen projektitutkijana Itä-Suomen yliopistolla työskennellen kahdessa varhaiskasvatuksen kehittämiseen liittyvässä tutkimushankkeessa. Harrastuksiini kuuluu jalkapallo. Tämä on toinen kauteni SOOLi:n hallituksessa ja toimin tällä kertaa puheenjohtajana. Työskentely hallituksessa on ollut mukavaa, sillä meillä on koossa hyvä tiimi, joka puhaltaa yhteen hiileen. Nähdään syyspäivillä!

ANNIKA JONNINEN, SIHTEERI

Olen Annika Jonninen, 30-vuotias ortodoksisen uskonnon opettaja. Olen kotoisin Itä-Suomesta, Juankoskelta. Opetan Saimaan ortodoksisen seurakunnan alueella uskontoa yhteensä 15:ta koulussa kuuden kunnan alueella. Opetan sekä peruskoululaisia että lukiolaisia. Tämä on neljäs lukuvuoteni tällä alueella. Aiemmin olen opettanut Kuopion ja Tampereen alueella. Vapaa-ajallani harrastan hevostenurheilua, koiria ja remontointia.

JOHANNA MIETTINEN

Olen Johanna Miettinen ja lähtöisin olen Pohjois-Karjalasta, Juuasta. Espooseen päädyin aluksi mieheni työn vuoksi, mutta sieltä löytyi sopivasti myös oma työ. Olen opettanut ortodoksista uskontoa Espoossa vuodesta 2002. Tänä lukuvuonna käyn opettamassa ortodoksia oppilaita 11 eri koulussa ympäri Espoota. Oppilaita tosin on 19 eri koulusta, sillä lähellä toisiaan sijaitsevien koulujen ryhmiä on yhdistetty. Ryhmäkoot vaihtelevat suuresti, pienin ryhmä on tällä hetkellä kahden

oppilaan ryhmä, suurimmassa taas on oppilaita ekaluokkalaisista kuudesluokkalaisiin yhteensä 24. Ryhmät ovat hyvin monikulttuurisia ja monikielisiä, vaikka opetuskieli tietenkin on kaikissa suomi. Vapaa-aikaani vietän perheeni (mies ja 3 lasta) sekä harrastusten (esim. ulkoilu, käsityöt, lukeminen, kuorolaulu) parissa.

IRISTO KÄYHKÖ

Olen Risto Käyhkö Jyväskylästä. Viimeiset kymmenen vuotta olen ajellut ympäri keskistä Suomea tutustuen koulujen erilaisiin toimintatapoihin suhteessa ortodoksiseen uskonnonopetukseen. Ajomatkaa on kertynyt tuhantisen kilometriä per viikko. Oppilaita on ekaluokasta lukioon ja heidän entisiä kotimaitaan(!) ovat Suomen lisäksi Viro, Venäjä, Romania ja Puola. Töissä ei tarvitsisi viihtyä, mutta kun kouluissa tapaa mukavaa henkilökuntaa ja oppilaita... Vapaa-aika kuluu luomakunnassa liikkumiseen ja teologisiin, tieteellisiin ja filosofisiin artikkeleihin perehtymiseen ja Jumalan ihmettelemiseen. Kaikkien pitäisi häkeltyä siitä, että Elämä on ihme!

JUHANI RÄSÄNEN

Olen Juhani Räsänen Outokummusta, paikallisen lukion rehtori ja ortodoksisen uskonnon opettaja omalla koulullani sekä etäyhteyksien kautta Juukaan ja Polvijärvelle. Ortodoksisen uskonnonopetuksen kanssa olen ollut tekemisissä jo reilut kolmekymmentä vuotta ja vielä sitä pitemmän ajan olen harrastuksenani kerännyt mineraaleja ja kiviä. Vapaa-aikanani hoidan puutarhaa, yritän pitää kunnossa vanhaa taloa, lukea ja matkustaa.

Kohti uudistuvaa lukiokoulutusta - LOPS 2021

Moni opettajakin varmasti ihmettelee, miksi lukion uskonnon opetussuunnitelmaa uudistetaan jälleen. Edellisen otettiin käyttöön vasta muutama vuosi sitten ja se saadaan läpiviedyksi vain kaksi kertaa. Uuden opetussuunnitelman mukainen opetus (LOPS2021) alkaa jo elokuussa 2021.

Uudistusta perustellaan sekä lukio-opetuksen kehityksellä, että yhteiskunnallisilla ja rakenteellisilla syillä. Opetushallituksen mukaan uudistustarve nousee mm. tarpeesta laajentaa koulutuksen yleissivistyksellistä luonnetta ja vahvistaa lukiokoulutuksen tehtävää korkea-asteen opintoihin valmistavana kouluna.

Tähän ajatukseen liitetään nyt myös perusopetuksessa jo käyttöön otettu periaate laaja-alaisesta osaamisesta. Tätä seitsemänkohtaista, lähinnä erilaisten taitojen kehittämiseen liittyvää luetteloa tullaan soveltamaan oppiainekohtaisesti siten, että kokonaisuus tukee oppiainekohtaisten tavoitteiden saavuttamista. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueita toiminnallistetaan kussakin oppiaineessa oppiaineen omista lähtökohdista käsin. Esimerkiksi uskonossa vuorovaikutustaitoihin tulee kuulumaan katsomusdialogikompetenssin vahvistaminen. Samoin halutaan vahvistaa yksilön omien eettisten valintojen ja ratkaisujen merkityksen ymmärtämistä sekä henkilökohtaisella että globaalilla tasolla. Opetussuunnitelman valmistamisessa on vahvasti painotettu sitä, että uskonnon opetus antaa opiskelijalle aineksia ja välineitä oman identiteetin, elämäntietämisen ja maailmankatsomuksen rakentamiseen ja arviointiin.

Myös oppiainerajat ylittävien kokonaisuuksien hallinta ja ymmärtäminen tulevat korostumaan aikaisempaan verrattuna. Tietojen ja taitojen soveltamista yli ainerajojen sekä valmiuksia osallistua mm. eettiseen ja yhteiskunnalliseen dialogiin nostetaan vahvemmin esille. Uskonnon opetuksessa tullaan myös vahvistamaan opiskelijan oman kulttuuriperinnön ymmärtämistä.

Rakenteellinen uudistaminen muuttaa lukion kurssit opintopisteiksi. Jatkossa yksi kurssi vastaa kahta opintopistettä. Kurssin nimike muuttuu opintojaksoksi. Oppiaineittain pakolliset opintojaksot on mahdollista myös jakaa 1-4 opintopistettä käsittäviksi moduuleiksi, joista koulut voivat muodostaa heille sopivat opintojaksot, mutta pääsääntöisesti reaaliaineiden kokonaisuudet rakentuvat kahden opintopisteen kokonaisuuksiksi.

Lukion uskonnonopetuksessa säilyy kaksi pakollista opintojaksoa, joista kummankin laajuus on kaksi opintopistettä. Valinnaisten opintojaksojen määrä säilyy neljänä ja kunkin niistä laajuus on kaksi opintopistettä. Ortodoksisen uskonnon uuden opetussuunnitelman opintojaksot tulevat sisällöllisesti seuraamaan osin nykyisten kurssien sisältöjä, mutta esimerkiksi etiikan opetus tulee korostumaan ja esille nostetaan tieteen ja uskonnon välinen vuoropuhelu. Uusi lukion opetussuunnitelma julkistetaan virallisesti marraskuussa 2019 pidettävillä Kansallisilla Lukiopäivillä Helsingissä, jolloin paikallista opetussuunnitelmatyötä varten jää aikaa reilu vuosi.

UUSI OPETUSNEUVOS
1.3.2019 Opetushallituksen uutena
opetusneuvoksena on aloittanut FT Kati
Mikkola, jonka vastuualueena on mm.
uskontojen opetus.

UUDET OPPIKIRJAT – KOSKA NE OIKEIN SAADAAN?

AKSIOS 2 – opettajan opas sekä Onni ja Anni
Aksios 2:n opettajan opas julkaistaan verkossa alkusyksystä. Se avaa kirjan tavoitteita ja sisältöjä sekä antaa lisätietoa ja pedagogisia ohjeita. Joidenkin sisältöjen ja tehtävien yhteydessä on myös linkkejä hyödyllisiin materiaaleihin.

Kirjan Onni ja Anni kertomukset ilmestyvät äänitteinä verkkoon myös alkusyksystä. Ne ovat pedagogisesti hyödynnettävissä niin tämän kirjan yhteydessä kuin laajemminkin ortodoksisen uskonnon oppitunneilla. Aiheiltaan ne ovat sellaisia, että ortodoksisesta uskonnosta voi tarkastella niiden avulla esimerkiksi luterilaisen uskonnon tunneilla käsiteltäessä ortodoksista kirkkoa kysymysten ja keskustelujen avauksena. Aksioksen lisämateriaalit ovat osoitteessa oph.fi/aksios.

AKSIOS 3 saa tulostettavat tehtävät

Peruskoulun oppikirjasarja saa tänä syksynä uuden oppikirjan. Aksios 3 ilmestyy vuoden lopulla. Kirja tulee olemaan aikaisempiin Aksios-kirjoihin verrattuna rakenteeltaan toisenlainen. Tekstikirja ilmestyy painettuna kirjana, ja kunkin luvun yhteydessä on tehtäviä. Osa tehtävistä on toiminnallisia ja ryhmätehtäviä, osan oppilas tekee vihkoon. Lisäksi tekstiosiota varten laaditut pdf-muotoiset tehtävälomakkeet voi tulostaa Opetushallituksen verkkosivuilta.

Pedagogisesti kirjan teksti noudattaa edellisten osien rakennetta, eli sen luvuissa on kahden vaatavuustason tekstiosia, käsitteiden avauksia sekä lisätietolaatikoita. Onni ja Anni pohdintoineen ovat myös edelleen mukana, joskin pienemmässä roolissa.

Pyhät perinteet – opettajan opas ja tehtävät

Jotain uutta ja odottamatonta! Opetushallitus on julkaisut verkossa Pyhät perinteet oppikirjan opettajan oppaan sekä kirjaan liittyvät tehtävät. Selkokielen Pyhät perinteet ortodoksisen uskonnon oppikirja kattaa perusasteen opetussuunnitelman (2014) keskeiset oppisisällöt. Oppimateriaali on oiva työkalu maahanmuuttajien ja erityisoppilaiden ortodoksisen uskonnon opiskelussa. Erityisesti tulostettavat tehtävät sekä kirjan kaksikymmentä valittua tekstiluvun äänitettä tukevat yhdysryhmiä toimintaa. Oppaan anti tehtävien on sovellettavissa ortodoksisen uskonnon opetukseen kirjasta riippumatta. Opettajaa varten oppaaseen on koottu runsaasti opetusvinkkejä, pedagogisia ohjeita, kirjan sanasto sekä laajasti kirjan sisältöihin liittyvää taustatietoa. Opa on saatavilla verkosta osoitteesta oph.fi/pyhatperinteet.

Dialogos – lukion oppimateriaalisarja

Opetushallituksessa tuotetaan myös pelkästään verkossa julkaistavaa oppimateriaalia. Uskontojen oppimateriaaleista ortodoksisen uskonnon oppikirja Dialogos 1 on verkossa julkaistavan materiaalin pilottihanke. UO 1:n

kurssin nimen mukaisesti ensimmäisen kurssin materiaali käsittelee uskontoa ilmiönä sekä kristinuskoa, juutalaisuutta ja islamia. Kristinuskosta siinä käsitellään jaksamattoman kirkon aikaa ortodoksisuuden näkökulmasta. Dialogos 1 ilmestyy syksyllä 2020.

Koska ne saadaan?

Vähälevikkisten oppimateriaalien tuottajana Opetushallitus vastaa monien ”pienien oppiaineiden” materiaaliutuotannosta sekä perus- että ammatillista koulutusta varten. Ortodoksisen uskonnon oppimateriaalit ovat vain yksi joukossa, johon kuuluvat materiaalit myös islamin opetusta varten. Oppimateriaalien tekeminen on pitkäkestoinen projekti, jossa on monta toimijaa. Enempää ei voi tehdä kuin mikä on mahdollista, mutta kaikki aikanaan!

RISTO AIKONEN, KOORDINAATTORI

Opetushallituksen ortodoksisen uskonnon oppimateriaalit

Pyhät perinteet -kirjan äänitallenteita. Osoitteessa: <https://soundcloud.com/opetushallitus/sets/pyhat-perinteet>

TUEN KOLMIPORTAISEN MALLIN TOIMIVUUS ORTODOKSISEN USKONNON OPETUKSESSA

Kevätlukukaudella 2019 tein ortodoksisen uskonnon opettajien keskuudessa kyselytutkimuksen kolmiportaisen tuen mallin toteutumisesta ja kokemuksista opetustyön arjessa. Tuen kolmiportainen malli otettiin Suomessa käyttöön vuonna 2010. Perusopetuslain mukaan perusopetuksen oppilaalla on oikeus saada riittävää oppimisen ja koulunkäynnin tukea heti tuen tarpeen ilmetessä. (POL 30§). Tuen on oltava laadultaan ja määrältään lapsen kehitystason sekä yksilöllisten tarpeiden mukaista. Oppilaan tuen kolmiportainen malli koostuu asteittain etenevästä yleisestä, tehostetusta (POL 16a§) ja erityisestä tuesta. (POL 17§).

	YLEINEN TUKE	TEHOSTETTU TUKE	ERITYINEN TUKE
eriyttäminen	●	●	●
oppilaanohjaus	●	●	●
oppilashuollon tuki	●	●	●
tukiopetus	●	●	●
osa-aikainen erityisopetus	●	●	●
apuvälineet yms.	●	●	●
avustajapalvelut	●	●	●
ohjaus- ja tukipalvelut	●	●	●
kokoaikainen erityisopetus			●

Kaavion lähde: www.lukimat.fi

Opetushallituksen mukaan opetuksen järjestäjä voi hyödyntää kaikkia tukimuotoja eri tuen vaiheissa. Poikkeuksena tästä on kokoaikainen erityisopetus, jota ei vielä tarjota yleisen ja tehostetun tuen vaiheissa, vaan vasta erityisen tuen vaiheissa. Tukea tarvitsevan oppilaan oppimissuunnitelmasta tai HOJKSista vastaa aina oppilaan oma luokan- tai erityisluokanopettaja ja suunnitelma löytyy Wilmasta/Helmistä. Lukuvuoden aikana tehdään vain yksi oppimissuunnitelma/HOJKS. Mahdolliset muutokset kirjataan muutospäivämäärällä Wilmaan/Helmiin ja ovat siellä oppilaan opettajien nähtävissä Tuki-osiossa.

Kyselyn toteutus ja vastanneiden opettajien taustatietoja

Kysely toteutettiin suljetulla ”ortodoksisten opettajien huone” -Facebook sivustolla monivalintakyselynä. Lisäksi kyselyn lopussa oli mahdollisuus vastata omin sanoin. Kyselyn näki 64 sivuston jäsentä ja siihen vastasi 15 ortodoksista uskontoa opettavaa opettajaa. Osa sivuston jäsenistä ei opeta ortodoksista uskontoa pääaineenaan, vaan ovat mm. luokanopettajia tai jonkin muun aineen opettajia.

Vastanneet opettajat olivat pääsääntöisesti hyvin kokeneita. Yli 10 vuotta ortodoksista uskontoa opettaneita oli vastaajista yli puolet (53,3%), kun taas alle 5 vuotta opettaneita oli neljäsosa (26,7%) vastanneista. Lisäksi vastaajat opettivat ortodoksista uskontoa hyvin laajalle oppilaskokoukelle, sillä yli puolet (53,3%) vastaajista ilmoitti

opettavansa peruskoulun lisäksi myös lukion kursseja, luokkien 1-9 kurseja opetti neljännes vastaajista (26,7%) sekä pelkästään luokkien 1-6 kurseja viidennes (20%) vastaajista.

Yli puolet opettajista opettaa erityisen tuen oppilaita

Tänä päivänä vallalla oleva inklusioajattelu näkyy kyselyn tuloksissa vahvasti. Inklusioajattelun mukaan oppilaat opiskelevat lähikoulussa ja oppilaan tarvitsema tuki tulee olla saatavilla omassa opetusryhmässä eikä segregoivasti erillisessä erityiskoulussa. Kyselytulosten mukaan sellaisia yleisen- ja tehostetun tuen oppilaita, joilla on oppimissuunnitelma, on vajaalla puolella (46,7%) vastanneista opettajista. Erityisen tuen oppilaita sekä pienryhmässä opiskelevia oppilaita on ortodoksisen uskonnon ryhmissä yli puolella (53,3%) vastanneista opettajista.

Tiedon kulku oppilaiden tuen tarpeesta ortodoksisen uskonnon opettajalle

Tulokset oppilaan tarvitseman tuen tiedon saamisesta jakaantuvat seuraavasti: Lähes puolet (46,7%) vastaajista ilmoitti saaneensa jonkin verran tietoa oppilaan tarvitsemasta tuesta. Saman verran (46,7%) taas kertoi saaneensa kaiken tai lähes kaiken tiedon oppilaan tarvitsemasta tuesta.

Avointen vastausten perusteella tärkeimmäksi tiedonhankintamuodoksi nousi opettajan oma aktiivisuus ja

oppilaan omalta opettajalta tiedon kysyminen. Lisäksi Wilman/Helmen tuki-osioista saa tietoa oppilaan saamista tuesta.

”Olen itse aktiivinen kyselemään luokanopettajilta oppilaan oppimisvaikeuksista ja olen siten saanut tietoa.”

”Kysymällä saa apua luokanopettajilta, mutta harva osaa sitä itse tarjota. Erityisopettajan kanssa ei ole UO-asioista ollut koskaan mitään puhetta.”

”Pääsääntöinen tietokanta on Wilman tuki-osio, suullisesti tietoa ei juuri siirry.”

Haasteena on myös ortodoksisen uskonnon opettajan työn kuva usealla koululla kiertävänä opettajana, jolloin opettaja kokee helposti olevansa työyhteisössään ulkopuolinen. Tällöin uskonnon opettajan oma rooli aktiivisena tiedon hankkijana korostuu.

”Kysymällä yleensä saa luokanopeilta apua. Opettamani ryhmät ovat myös hyvin pieniä (useimmissa 1-6 oppilasta) eli ehdin hyvin huomioida jokaista yksilöllisesti. Toki kun joutuu liikkumaan paljon koululta toiselle ja on tavallaan työyhteisön ulkopuolella, niin joutuu olemaan itse tosi aktiivinen, että pysyy kärryillä.”

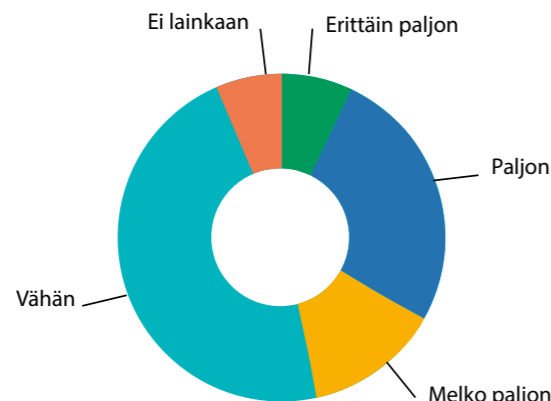
Usein luokanopettajat ja -valvojat ovat passiivisia tiedonsiirtäjiä kiertäville opettajille, jolloin Wilman/Helmen Tuki-osio nousee tärkeään rooliin. Ohjelmistojen hyöty on myös siinä, että siellä oleva tieto on aina saatavilla, vaikka oppilaan omaa opettajaa ei ehtisi kohdata. On myös muistettava tarkistaa, että ortodoksisen uskonnon opettajalla on pääsy oppilaan tietoihin.

Saavatko opettajat tietoa oppilaiden tukitoimista ja pedagogisista ratkaisuista?

Tiedonsiirto ja tukea tarvitsevien oppilaiden tarvitsemat tukitoimet sekä pedagogiset ratkaisut saavuttavat ortodoksisen uskonnon opettajat vastausten mukaan seuraavasti: Hyvin tietoa on saanut kolmannes (33,4%) vastaajista ja melko paljon tietoa on saanut 13,3% vastaajista. Vähän tai ei lainkaan tietoa oppilaan tarvitsemasta tuesta tai pedagogisista ratkaisuista on saanut yli puolet (53,3%) vastanneista opettajista.

Oletko saanut tietoa tehostetun-/erityisen tuen oppilaiden tarvitsemista oppimisjärjestelyistä ja/tai pedagogisista ratkaisuista?

Answered:15 Skipped:0

Oppimisjärjestelyt tarkoittavat yleensä fyysisiä pedagogisia ratkaisuja, kuten istumajärjestyksen, sermin, kuulosuojaimien ym. käyttö oppitunnin aikana. Lisäksi oppilaalle laaditut ajallisesti rajatut pedagogiset interventiot kuuluvat oppimisjärjestelyihin.

Oppilaiden kielitaito vaikuttaa eniten oppimateriaalin eriyttämiseen

Eriytettyä opetusmateriaalia, joissa sisällön pääpaino on opetettavan aineksen keskeisimmässä sisällössä, ilmoitti käyttävänsä peruskoulussa kolmannes (33,3%) vastaajista. Yli puolet vastaajista (53,3%) ilmoitti, ettei heillä ole käytössä eriytettyä materiaalia oppilaille, joilla on oppimisen pulmia.

Suurin syy mukautetun materiaalin käyttämiseen ovat oppimisvaikeuksien sijaan oppilaiden heterogeeninen etninen tausta ja heikko suomen kielen taito. Avointen vastausten perusteella moni opettaja muokkaa opetusmateriaalinsa suoraan selkosuomeksi korostaen ydinsältöjä. Tällöin myös oppimisvaikeuksista kärsivät oppilaat hyötyvät käytettävästä materiaalista:

”Oppimateriaali jne. on kaikki mukautettu jotenkin, koska 90% oppilaistani on ja/tai S2/TEHO -oppilaita... Käytännössä UO-opetus on samalla suomen tunti ja oppimistaitojen opiskelua pienessä ryhmässä.”

”Oppimisvaikeudet eivät ole niinkään haitanneet, mutta kun kaikki oppilaat ovat eri taustaisia maahanmuuttajia (osalla heikompi suomenkielitaito), niin se on tuonut haasteita.”

”Kaikki tekstit ja tehtävät teen selkokielisinä. Teettää paljon työtä, mutta osaan tehdä sen. Samoin teen eriytyt kokeet!”

Lisäksi osa opettajista eriyttää myös kokeet heikosti suomea osaaville ja siten myös oppimisvaikeuksista kärsiville sopivammaksi. Pienessä ryhmässä voi olla myös mahdollista tehdä koe joustavasti opettajan kanssa.

”Aika ei riitä varsinaisten erillisten tehtävien tekemiseen pienryhmien oppilaalle, mutta hän tekee tunnilla tehtäviä valikoidusti ja hän saa esimerkiksi käyttää kokeessa kirjaa apuna”

Työkokemuksella vaikutusta lisäkoulutuksen tarpeeseen

Lisäkoulutuksen tarpeen kokemisessa hajonta oli melko suurta. Vähän tai ei ollenkaan lisäkoulutusta tarvitsevia oli kyselyyn vastanneista viidennes (20%), jonkin verran lisäkoulutusta kaipasi reilu puolet (53,3%) vastaajista ja runsaasti lisäkoulutusta kaipasi yli neljännes (26,7%) vastanneista. Vastauksissa näkyi vahvasti työkokemus, sillä yli 15 vuotta opettaneet opettajat ilmoittivat tarvitsevansa lisäkoulutusta jonkin verran tai ei ollenkaan, mutta 0-5 vuotta opettaneet opettajat ilmoittivat kaikki tarvitsevansa lisäkoulutusta melko paljon tukea tarvitsevien oppilaiden opetusta varten. Tämä on ymmärrettävää, sillä äskettäin valmistunut opettaja ei ole vielä ehtinyt käytännössä tutustua työssä esille tuleviin pedagogisiin kysymyksiin.

Ottaako opetuksen järjestäjä tarpeeksi huomioon oppilaiden tarpeita?

Kysyttäessä, miten opettajat kokevat opetuksen järjestäjän ottavan huomioon oppilaiden tarpeet opetuksessa, jakautuivat vastaukset selvästi kahteen eri luokkaan. Reilusti yli puolet (60%) vastanneista koki, että opetuksen järjestäjä (kunta/kaupunki) huomioi oppilaiden tuen tarpeen huonosti tai hyvin huonosti. Viidennes (20%) mielestä opetuksen järjestäjä huomioi kohtalaisesti tuen tarpeen. Samoin viidennes (20%) vastaajista koki, että opetuksen järjestäjä huomioi oppilaiden tuen tarpeen hyvin.

”Pääsääntöisesti tilanne on se, että minulle talutetaan tunnille kaikki erilaisista oppimisvaikeuksista kärsivät oppilaat.”

Opetusryhmät, joissa on tehostetun- tai erityisen tuen oppilaita, on koulunkäynninohjaaja vain pienessä osassa ryhmiä. Vastaajista 20%:lla oli opetusryhmissään mukana koulunkäynninohjaaja aina tai lähes aina. Satunnaisesti tai erikseen pyydettyä ohjaaja oli 40% ryhmistä. Koulunkäynninohjaajaa ei ollut ollenkaan tehostetun- tai erityisen tuen oppilaita sisältävissä ryhmissä 40%:lla vastanneista opettajista. Yksi vastaaja koki avoimessa vastauksessaan, ettei halunnut ottaa ohjaajaa tunnille yhden oppilaan takia, ettei oppilas kokisi olevansa erilainen ja koska ohjaajalla ei ollut ortodoksisen uskonnon ainehallintaa.

”joissain tilanteissa minulle on tarjottu ohjaajaa tunnille, mutta koska ohjaajalta on puuttunut aineen hallinta, niin on ollut jopa helpompaa olla ilman ohjaajaa. Ohjaajan läsnäolo myös tekee oppilaalle olon, että hän on erilainen kuin muut.”

Ohjaajan kanssa työskenneltäessä onkin tarpeellista pohdita, onko tarve ohjauksellinen vai pedagoginen – onko ohjaaja oppilaan oppimista vai työrauhaa varten mukana ryhmässä.

Lopuksi

Ortodoksisen uskonnon opettajan työnkuva on laaja ja erityinen. Oma fyysistä luokkaa ei ole kuin luokanopettajana työskentelevillä opettajilla. Suurin osa uskonnon opettajista onkin kiertäviä aineenopettajia, jotka opettavat kaikkia ikäluokkia 1 –luokalta lukioon. Tästä johtuu osaltaan se, että pienryhmässä opiskelevat erityisen tuen oppilaat saattavat olla ortodoksisen uskonnon tunneilla aineenopettajan opetuksessa erityisluokanopettajan sijaan. Synnä tähän on, ettei erityisluokanopettajilla ole välttämättä ortodoksisen uskonnon opettamiseen tarvittavia tietoja ja taitoja muodollisesta pätevydestä puhumattakaan.

Maahanmuuttajaoppilaat ovat Suomessa merkittävä osa ortodoksisen uskonnon oppilasainesta. Koska opettajat muokkaavat opetettavaa aineistoa usein heille sopiviksi, hyötyvät myös tehostetun ja erityisen tuen oppilaat tästä. Osalle oppilaista eriyttämistä tapahtuu ylöspäin.

Koska ortodoksisen uskonnon opettajat ovat usein kiertäviä aineenopettajia, kokevat he olevansa työyhteisössään ulkopuolisia. Tiedon saaminen oppilaiden tuen tarpeesta jää useinmiten opettajan itsensä vastuulle. Tätä varten Wilma/Helmi ja sen Tuki-osio ovat tärkeitä. Oppilaan oman opettajan tapaaminen välitunneilla tai vaihdettaessa koulua kesken päivän voi olla mahdotonta.

Työn etuna koettiin kuitenkin se, että opetusryhmät ovat usein pieniä, jolloin opettajalla saattaa olla hyvin aikaa tukea tarvitsevalle oppilaalle. Samoin yksilölliset pedagogiset ratkaisut koetta tehdessä ovat pienessä ryhmässä helpommin toteutettaessa. Toisaalta ryhmässä voi olla oppilaita usealta eri luokka-asteelta, joka tuo omat haasteensa.

Tehostetun- ja erityisen tuen oppilaiden opettamiseen lisäkoulutuksen tarvetta koettiin erityisesti nuorten, alle 5 vuotta opettaneiden opettajien parissa. Yli 15 vuotta opettaneet eivät nähneet lisäkoulutusta tarpeellisenä. Opetuksen järjestäjien resurssien jakautuminen koettiin epätasaiseksi. Yli puolet koki, että opetuksen järjestäjä ei ota huomioon tarpeeksi oppilaiden tarpeita. Tätä tukee mm. OAJ:n (2017) tekemä kysely, jossa nähtiin, että kunnat resursoivat erityisopetustaan hyvin eri tavoin.

Oppilaan tarvitsemat oppimisjärjestelyt ja pedagogiset ratkaisut saavuttivat ortodoksisen uskonnon opettajat huonosti. Oppilaan omalla luokanopettajalla ja -valvojalla on velvollisuus tiedottaa oppilaan tuen tarpeesta ja opetusjärjestelyistä muille opettajille ja oppilaan kanssa tekemisissä olevalle henkilökunnalle. Oppimissuunnitelmaa, HOJKSia ja oppilasarviointia tehdessä tulee ottaa huomioon kaikkien oppilasta opettavien opettajien arvio oppilaasta. Lisäksi ortodoksisen uskonnon opettajan kannattaa varmistaa koulun Wilma/Helmi -ohjelmiston vastaavalta, että hänellä on pääsy kaikkien oppilaidensa tietoihin.

ANTTI RÄSÄNEN TM, KM
Laaja-alainen erityisopettaja, Nurmes

Kuva Anna Kasdaglis

OPETTAJA, MARTTYYRI JA TUNNUSTAJA JOHANNES SONKAJANRANTALAISEN ELÄMÄSTÄ

On suuri ilon aihe, että jo vanhaan aikaan eli opettaja, joka oli tavattoman huolissaan ortodoksilasten tulevaisuudesta. Elämän onnistumisen perustekijä on asianmukainen opetus ja koulutus. Johannes Sonkajanrantalainen oli valmis raivaamaan pois kaikki esteet onnistumisen tieltä. Ortodoksisen uskon mukaisesti päämäärän suuruus poisti arastelun kääntyä johtavien kirkon ja suuruhtinaskunnan päättäjien puoleen. On ilo huomata Johanneksen saaneen piispallisen tuen aikomukselleen. Tämä ei riittänyt, niinpä rahoituksen vuoksi oli käännettävä myös kenraalikuvernöörin puoleen. Tämä lienee koitui Johanneksen kohtaloksi. Ortodoksisuuden vahvistuminen oli uhka joillekin valkoisille. Sodan (ja rauhankin) aikaan monen ihmisen paha olo pyritään ratkaisemaan kysymyksen ”Kuka on syyllinen?” äärellä. Niinpä epäilyksen kuilun avaaminen Johannes Sonkajanrantalaisen kohdalla johti lumipalloeefektiin: syyllinen oli syyllinen ns. apriori - eikä enää tarvittu muuta kuin ottaa mies kiinni.

”Pyhinä kunnioitetuista kristityistä suurin osa on marttyreja. Totuuden puolesta tapahtuva kärsimys on aina hengellisen elämän lähde. Kristuksen kärsimys tapahtui maailman elämäksi, marttyyrien kirkon elämäksi. Uudessa testamentissa todistaminen ja kärsiminen liittyvät joskus synonyymien tavoin yhteen.” (Arkkipiispa Leo muistopuheessa)

”Sata vuotta sitten huhtikuussa 1918 Joensuussa Johannes Karhapää, nuori innokas ortodoksi, uskonnonopettaja ja kirkon rakentaja, ammuttiin 33-vuotiaana valkoisten toimesta laittomasti ja punaiseksi epäiltynä. Lauantaina 13.7.19 ortodoksinen kirkko lukee hänet pyhien ihmisten joukkoon. Näin kirkko tekee historiaa. Hän on ensimmäinen suomalainen marttyyri, jonka pyhyden kirkko näin virallisesti tunnustaa. Marttyyriä kaikki on ”mennyttä” paitsi sielun pelastus. Kärsimys ei tuota katkeruutta, vaan muuttuu karismaattisella tavalla kirkastavaksi, puhdistavaksi tapahtumaksi. Marttyyrin todistus on osallisuutta ristiin ja ylösnousemukseen.” (Metropoliitta Ambrosius muistokirjoituksessa)

Meillä ortodoksisen uskonnon opettajilla – ja oppilailta – on vahva taivaallinen esirukoilija ja esimerkki siitä, että sydämeistä nouseva palveleminen johtaa aina hyvään tulokseen. Marttyyrius, jota palveleva kutsumus aina edustaa, johtaa jo tässä ajassa iloon ja hyvään mieleen!

ISÄ RISTO KÄYHKÖ

Kommentti -osio

Pyhän marttyyri ja tunnustaja

Johannes Sonkajanrantalaisen kanonisointi:

”Tunnelma oli herkkä ja liikuttunut. Käsinkosketeltavan läsnä oleva kirkkokansa. Tungosta oli ettei tahtonut pystyä ristinmerkkiä tekemään. Yhteiset veisut täyttivät koko kirkon äänellä, erityisesti kerubiveisun aikana tunnelma oli jotenkin yhtenäinen ja mukaan yhteisöön sulkeva, kylmät väreet menivät selkäpiissä. Elämäkerran lukua ja opetuspuhetta kuunnellessa oli intensiivinen hiljaisuus. Olin siis vaikuttunut, mahtava tilaisuus jonka tunnelma muuttui täysin palveluksen jälkeen. Yhteisellä aterialla oli tapaamisia, tarinointia ja paljon helskyvää naurua!” Uskonnonopettaja Anna Kasdaglis, Akaa

Pyhittäjä Johannes Valamolainen

- opettamisen esikuva

ja ilmiöoppimisen eksperti

Johannes Valamolaisen ikuinen muisto kävi ilmi heti hänen kuolemansa jälkeen jo tässä ajassa. Hänen palvelustyönsä tuli ilmi koko laajuudessaan, kun lukuisa joukko kirjeitä hengellisille lapsille koottiin ja julkaistiin. Hänen käytännönläheinen opetuksensa on saatavilla useina eri niteinä. Silti kirkollamme on jatkuva tarve tällaiselle rinnalla kulkemisen opetukselle, siis hengelliselle opetukselle.

Ihmisen rikkinäisyys tuli Johannekselle tutuksi sekä omakohtaisena tuntemuksena että toisten kateuden kautta. Hänen aito nöyryytensä herätti toisissa kateutta.

Seuraavassa lyhyt kuvaus Petsamon luostarin ajalta. Sen lopputulema oli Johanneksen sydämessä tapahtunut ilmiöoppimisen maksimi - tuomitsemattomuuden armon sisäistäminen. Tämä tuomitsemattomuus on rakkaudessa vaikuttavan palvelemisen a ja o - ja meidän opettajienkin risti.

Isä Johannes muisteli: ”Ihmissuvun vihollinen on hyvin viekas taistelussa. Sodassa viisaan sotilaan tavoin se tietää, että tärkeintä on ensin saada johtaja hämmennyksiin ja sitten onkin helppo saattaa joukko sekasortoon. Vihollinen hämmensi mieleni ja sydämeni murheella, alakuloisuudella ja ikävällä Valamoon. Ajattelin, että siellä on hengellisiä vanhuksia, joiden kanssa on hyvä jakaa surunsa vaikeina hetkinä.” Suruissaan hän yritti lievittää murhettaan jopa alkoholilla.

Isä Johannes muisteli, kuinka hän pelastui tuskan tilasta huutamalla Jumalan puoleen ja tunnustamalla täydellisesti oman heikkoutensa ja voimattomuutensa. ”Olin rukoillut aikaisemminkin, mutta nähtävästi en kyllin vilpittömästi, ja olin luottanut enemmän omiin voimiini kuin Jumalan apuun. Niinpä Herra sitten antoi minulle ymmärrystä muistaa hänen sanansa: ”Ilman minua ette voi tehdä mitään.” Isä Johannes pysyi Petsamon luostarissa ja palasi Valamon saarelle vasta vuonna 1932. Valamossa hänet vihittiin skeemamunkiksi ja hänestä tuli ohjaajavanhus. Hän joutui lopulta veljestön kanssa pakoon Valamon saarelta ja kuoli Uuden Valamon luostarissa 84 vuoden ikäisenä vuonna 1958 elettyään luostarielämää lähes 60 vuotta.

ISÄ RISTO KÄYHKÖ

Opettaja, marttyyri ja tunnustaja

Johannes Sonkajanrantalaisen elämästä.

On suuri ilon aihe, että jo vanhaan aikaan eli opettaja, joka oli tavattoman huolissaan ortodoksilasten tulevaisuudesta. Elämän onnistumisen perustekijä on asianmukainen opetus ja koulutus. Johannes Sonkajanrantalainen oli valmis raivaamaan pois kaikki esteet onnistumisen tieltä. Ortodoksisen uskon mukaisesti päämäärän suuruus poisti arastelun kääntyä johtavien kirkon ja suuruhtinaskunnan päättäjien puoleen. On ilo huomata Johanneksen saaneen piispallisen tuen aikomukselleen. Tämä ei riittänyt, niinpä rahoituksen vuoksi oli käännettävä myös paikallisen pontiuspilatuksen, kenraalikuvernöörin puoleen. Tämä lienee koitui Johanneksen kohtaloksi. Ortodoksisuuden vahvistuminen oli uhka joidenkin mustavalkoajatteluun juuttuneiden valkoisten ahdistuksen lähde. Sodan (ja rauhankin) aikaan monen ihmisen paha olo pyritään ratkaisemaan Kuka on syyllinen? kysymyksen äärellä. Niinpä epäilyksen kuilun avaaminen Johannes Sonkajanrantalaisen kohdalla johti lumipalloeefektiin: syyllinen oli syyllinen ns. apriori - eikä enää tarvittu muuta kuin ottaa mies kiinni.

”Pyhinä kunnioitetuista kristityistä suurin osa on marttyreja. Totuuden puolesta tapahtuva kärsimys on aina hengellisen elämän lähde. Kristuksen kärsimys tapahtui maailman elämäksi, marttyyrien kirkon elämäksi. Uudessa testamentissa todistaminen ja kärsiminen liittyvät joskus synonyymien tavoin yhteen.” (Arkkipiispa Leo muistopuheessa)

”Sata vuotta sitten huhtikuussa 1918 Joensuussa Johannes Karhapää, nuori innokas ortodoksi, uskonnonopettaja ja kirkon rakentaja, ammuttiin 33-vuotiaana valkoisten toimesta laittomasti ja punaiseksi epäiltynä. Lauantaina 13.7.19 ortodoksinen kirkko lukee hänet pyhien ihmisten joukkoon. Näin kirkko tekee historiaa. Hän on ensimmäinen suomalainen marttyyri, jonka pyhyden kirkko näin virallisesti tunnustaa.

Pyhittäjä Johannes Valamolaisen kanonisointi:

”Kanonisaatio oli hyvin juhlava. Minuun teki henkilökohtaisesti suuren vaikutuksen panihida skeemaigumeni Johanneksen haudalla. Se toimitettiin juuri ennen vigiliassa tapahtuvaa pyhäksi julistamista. Panihida oli ulkona ja ihmisiä oli paljon, hetki oli pysähdyttävä. Skeemaigumeni Johanneksen pyhydestä ei ollut epäilystä: todistivathan siitä hänen kirjeensä ja ihmiset, jotka henkilökohtaisesti tunsivat hänet. Hänen hengellinen perintönsä on elänyt pitkään veljestön ja pyhiinvaeltajien joukossa. Kanonisaatio oli hyvin merkittävä historiallinen tapahtuma paikalliselle ortodoksiselle kirkollemme, mutta myös jokaiselle tänä päivänä Suomessa elävälle ortodoksille, olemmehan tunteneet ja tunnistanee pyhyden keskellämme.”

NEMANJA BALCIN, JOENSUU

Hei rakas päiväkirja!

Maanantai 12.8.2019.

Tänään alkaa syksyn ensimmäinen kokonainen kouluviikko. Viime viikolla oli Veso-päivä ja oppitunnit muutamalla koululla. Tämän päivän myötä alkaa sitten hommat joka koululla!

Aamulla heräsin klo 6.30. Aamutoimet ja eväiden valmistelu mukaan. Matkaan klo 7.15. Sää vaikuttaa oikein hyvältä syksykeliltä! Ensimmäiselle koululle on kotoa matkaa n. 50 kilometriä.

Ensimmäinen viikko on siitä mielenkiintoinen, että jokaisella koululla pitää selvittää, missä luokassa tai muussa mielenkiintoisessa tilassa sitä tämä lukuvuosi opiskellaan. Pitää myös selvittää, keitä tunnille on tulossa (Wilmassa ei useinkaan näy kokonaisuudessaan kaikki oppilaat), ovatko he tietoisia oppitunnin ajankohdasta ja missä oppikirjat ovat. Ja sitten kun itse saa tietää opetuspaikan, etsimään oppilaita, jotta hekin löytävät samaan paikkaan. Yleensä olen keväällä laittanut jo tulevan lukuvuoden oppikirjat paikkaan, josta ne löytyvät, mutta joskus käy niin että kirjat eivät olekaan siellä, minne ne jätin... Ensimmäisen viikon ensimmäisellä tunnilla käymme kuulumisia läpi ja pelaamme pelejä.

Ensimmäinen koulu on pienehkö kyläkoulu, jossa on muutama oppilas. Luokkatila on sama kuin viime vuonna – liikuntasalin yläpuolella oleva lavaosa, joka on verholla erotettu liikuntasalista. Pöydät ja tuolit löytyvät luokkatilasta, ei tietokonetta. Oppitunti alkaa tutustumisella (ja muistelemalla, miten menee) Taivaallinen Kuningas-veisuun ja tuohuksen sytytyksellä - tämän koulun oppilaat ihan vaativat tuohuksen sytyttämistä tunnin alkuun. Laulamme Taivaallisen Kuninkaan ja muistelemme, miten se menee – hienosti oppilaat muistivat kesän jälkeen!

Sitten käymme rauhassa läpi kaikkien kuulumiset. Oppilaat saavat valita muutamista vaihtoehdoista uudet ikonikuvat vihkonsa kanteen. Sitten alkaa pelailut! Peelaamme Ortoboxin loistavia pelejä! Työlaukku on tällä viikolla täynnä pelejä, mukana menossa mm. Bingo, Etsivä löytää, Domino, Muistipeli ja Ponomarit kilpasilla-pelit.

Oppitunnin loputtua on superkiire siirtyä seuraavalle koululle. Siellä oppitunti alkaa oikeastaan samalla

minuutilla, kun saavun koululle. Vielä pitäisi selvittää missä opiskellaan, missä oppilaat ja missä oppikirjat – ne kun ovat tämän koulun osalta hukassa...

Täällä koululla on kaksi tuntia: toinen alakoululaisille ja toinen yläkoululaisille. Tarkoituksena oli ennättää oppituntien välissä syödä välipala, mutta tauko menikin etsiessä kadonneita oppikirjoja ja tulevan oppitunnin oppilaita. Oppilaita etsiessä selviää, että yhdellä oppilalla menee uskonnon tunnin kanssa päällekkäin kotitalouden tunti. Tämä kyllä harmitti (ja ärsytti) minua kovasti, kunnes oppilas kertoi, että heillä on kolme tuntia kotitaloutta ja että tämä viimeinen tunti olisi lähinnä loppusivousta. Häntä ei siis yhtään haitannut lähteä uskonnon tunnille ja jättää muut siivoamaan. Kerrankin päällekkäisyyksistä ei aiheutunut harmia oppilalle, huh!

Tunnit mennään samalla kaavalla kuin ensimmäisellä koululla. Yläkoululaisten kanssa emme enää opettele tarkemmin eri rukouksia, muuten kuin esim. kuuntelemla juhlan troparin. Alakoululaisten kanssa tutustumme erilaisiin perusrukouksiin niillä kouluilla, joilla tuohuksen saa sytyttää. Joissakin kunnissa ja kouluissa on tulen sytyttäminen kokonaan kielletty. Tämän saa toki kiertettyä niin, että käyttää led-kynttilä tuohuksen sijaan. Aivan samahan se ei ole, mutta parempi kuin ei mitään! Tuntien jälkeen hyppään jälleen autoon ja koittaa matka seuraavalle koululle: 90 kilometriä ja 90 minuuttia aikaa! Onneksi on vielä kesärajoitukset ja hyvä sää!

Päivän viimeisellä koululla on kaksi yläkoulun tuntia. Ensimmäinen tunti sujuu tuttuun tapaan ja toisella aloitamme opiskelun miettien, mitä tarkoittavat sanat etiikka, moraalit, arvot jne. Pohdimme sanoja yhdessä ja kirjoitamme muistiinpanot vihkoon. Tuntien jälkeen menen vielä juttelemaan rehtorin ja kanslistin kanssa käytännön asioista ja sitten koittaa kotimatka – edessä 50 kilometriä. Koska tämä viikko on pääsääntöisesti luokkien, oppilaiden ja kirjojen etsimistä ja löytymistä sekä kuulumisten kyselyä ja pelailua, niin iltaisin on hyvä suunnitella jo seuraavien viikkojen oppitunteja.

Tänä päivänä kuulin kaksi aivan ihanaa lausetta oppilailta. Ensimmäisellä koululla kehuin oppilaita, kun he osasivat niin ihanasti laulaa Taivaallisen Kuninkaan. Eräs

oppilas totesi: ”Voi ope. Kyllä sinäkin lauloit ihanasti!” Päivän viimeisellä koululla päällystettiin puolestaan kirjoja. Sanoin, että kun oppilas on päällystännyt oman kirjansa, voi hän hetken ”chillata”. Eräs 7.luokkalainen pysäytti toimintansa siihen ja sanoi: ”Ope. Nyt kyllä sanoit semmosen sanan, jota käyttää vaan kaks opea meidän koulussa.” Kysyin sitten: ”Okei. Olikos tämä niinkun hyvä vai huono juttu?” ”No hyvä tietenkin, koska se on semmonen siisti sana!” Voi että, aina pitäisi kirjoittaa ylös oppilaiden ihanat lausahdukset!

Tiistai 13.8.2019

Tänään kaikki koulut sijaitsevat noin 20 minuutin etäisyydellä toisistaan eli hieman lepoa ajamisesta luvassa! Päivä alkoi ensimmäiseltä koululta klo 9. Mentiin samaan malliin kuin edellinen päivä: etsittiin luokat ja oppilaat, tämän päivän kirjat olivat valmiiksi tiedossa. Tunti loppuu klo 9.45 ja seuraava alkaa klo 10 – matkaa välissä 10 kilometriä. Onneksi isoa tietä pitkin pääsee nopeasti perille. Täällä onkin rakentunut uusi koulu kesän aikana valmiiksi! On hieno! Käytiin tunnilla hieman tutustumassa uuden koulun tiloihin ja etsimässä meille sopivaa opiskelupaikkaa. Rehtori sanoi, että voimme valita meille sopivan vapaan paikan. Jee! Ennätettiin myös vaihtaa kuulumiset ja pelata hieman peliä. Kolmannella koululla on kaksi oppituntia. Täällä jatkamme samalla tavalla, peliä ja kuulumisia sekä hieman ensimmäisiä tehtäviä 6. luokkalaisten kanssa, joilla kaksi tuntia.

Sitten onkin tunnin tauko ennen viimeistä yläkoulun oppituntia. Tauolla ennätin ottaa välipalaa ja etsiä kirjat ja kontaktimuovin valmiiksi. Oppilaat pääsivät tunnilla päällystämään oppikirjat ja sitten pelailimme. Uusia oppilaitakin, joista ei ollut ennakkoon tietoa, ilmestyi oppitunnille!

Keskiviikko 14.8.2019.

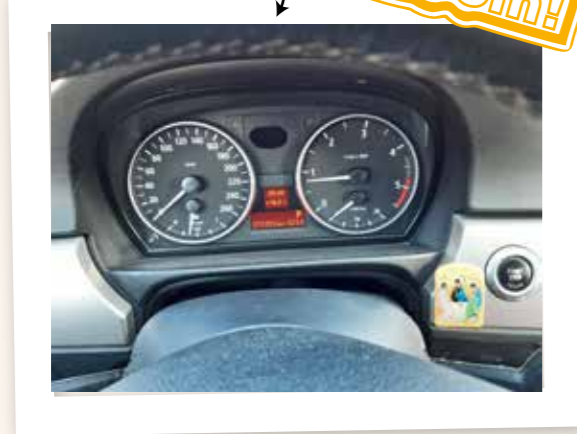
Tänään taas ajellaan! Ensimmäiselle koululle on matkaa 50 kilometriä. Lähdän matkaan klo 6.45. Ensimmäinen tunti onkin jännittävä, sillä saan ensimmäistä kertaa pitää kertauskurssia lukiolaisille! Uskomatonta! Tässä lukiossa on kolme ortodoksiopiskelijaa, jotka aikovat kirjoittaa ensi keväänä uskonnon. Käymme läpi kurssin suoritusta.

Sitten onkin aika siirtyä peruskoulun puolelle. Peruskoulu ja lukio sijaitsevat samassa pihapiirissä, mutta erillisissä rakennuksissa. Täällä on meneillään remontti, joten oppilaat opiskelevat myös muissa tiloissa kuin koululla. Mielenkiintoista nähdä, tulevatko kaikki tunnille. Ensimmäisellä tunnilla ovat mukana yläkoululaiset, toisella alakoululaiset. Luokkatila löytyy yllättävän hyvin ja myös kaikki oppilaat! Yläkouluun oli tullut yksi uusi oppilas ja alakouluun kolme 1. luokkalaista (kahdesta oli tieto). Hienoa, että oppilaita tulee lisää! Täällä samat hommat: ikonikuvan liimaamista vihkoon, kuulumiset ja pelailua. Yläkoulun uutta oppilasta olen opettanut aiemmin kolme vuotta sitten. Tässä välissä hän on asunut kolme vuotta toisella puolella Suomea ja on nyt palannut Itä-Suomeen. Aina välillä tulee olo, että maailma on pieni paikka. Oli hienoa tavata oppilas uudelleen!

Sitten edessä on 80 kilometriä seuraavalle koululle, jossa opetan usean koulun oppilaita. Oppilaat kuljetetaan tänne omalta koulultaan. Menen opettajanhuoneeseen tervehtimään koulun opettajia, sillä viime vuonna opetus oli eri koululla. Tapaan n. 10 uutta kasvoa ja mietin mielesäni kaikkia kätelessäni, että aivan turha toivo että muistaisin heti ensimmäisellä kerralla kaikkien nimet. Otan aina tavoitteeksi opetella ensin niiden opettajien nimet ja kasvot, joiden luokissa oppilaani opiskelevat. Sitten osan kohdalla käy niin, että heidät oppii muistamaan, kun tapaa heidät aina samalla koululla, samassa paikassa ja samaan aikaan. Esimerkiksi yhdellä koululla perjantaisin näen aina saman opettajan ulko-ovella, kun olen menossa kohti seuraavaa koulua ja hän tulossa kouluun.

Loppupäivän kaksi oppituntia meni yrittäessä päästä rehtorin kanssa selville siitä, miltä koululta tänne pitäisi oppilaita tulla, millä luokilla he ovat ja miten he oppituntien jälkeen pääsevät takaisin omalle koululle tai kohti kotimatkaa. Totesin jo jossain vaiheessa rehtorille, että minun oppilaiden kuljetus tai niiden järjestäminen ei ole vastuullani. Onneksi hän sanoi olevansa samaa mieltä. Hieman ennätimme myös pelata bingoa, ennen kuin osa oppilaista joutui jo poistumaan kohti omaa kouluun: he joutuivat siis lähtemään 30 minuuttia ennen varsinaista tunnin loppua kyydityksien takia. Tänne tuli viisi 1.luokkalaista – huippua! Minun opetusalueelleni ei siis todellakaan tule joka vuosi 1.luokkalaista, siksi olen heistä hyvin iloinen!

Kilometrit muistiin!!

Torstai 15.8.2019

Torstai on sujunut kaksi vuotta lähes samalla aikataululla. Nyt päivään on tullut pieniä muutoksia. Jännä nähdä, miten ennätän paikasta toiseen. Ensimmäinen koulu sijaitsee lähellä ja seuraavat toisessa kunnassa. Päivän ainoa tauko on klo 13-13.30. Tänään siis ohjelmassa viisi koulua siten, että edelliseltä koululta seuraavalle on n. 20 minuutin matka ja juuri sen verran aikaa siirtyä.

Päivä sujui pääpiirteittäin kuitenkin oikein hyvin samalla tyyllillä kuin viikon aiemmatkin tunnit ja ennätin kouluille suhteellisen hyvin. Pidän tärkeänä sitä, että ennätän olla luokassa ennen oppilaita, vaikka välillä onkin kiire siirtyä. Mieluummin olen luokassa valmiina kuin venytän oppitunnin alkua olemalla opettajainhuoneessa. Tärkeää on toki välillä muistaa moikata myös kollegoita eri kouluilla. Olin viime lukuvuonna yhden kerran erällä koululla luokan luona myöhemmin kuin oppilaat ja he olivat aivan järkyttyneitä todeten: "Me jo luultiin, ettet sä tuu!"

Tänään opiskeltiin mm. luokkien eriyttämistilassa, jossa oli tuolit ja pöydät juuri ja juuri jokaiselle oppilaalle sekä pienen kyläkoulun henkilökunnan taukotilassa. Viikon aikana opiskellaan näiden lisäksi monen näköisissä tiloissa; usein tilana on erityisopettajan pieni luokahuone, käsityöluokka (koska yleensä kaikilla on koululla uskontoa yhtä aikaa) ja joissain kouluissa päästään ihan "normi" luokkaan opiskelemaan. Tämän lukuvuoden ensimmäisellä viikolla, kun menen rehtoreilta kysymään, että missä tänä vuonna opiskellaan, niin usein vastaus on: "Katsotaas mikä tila olisi vapaana – ettehan te paljoa tilaa tarvitse".

Tänään kuulin myös yhdeltä opettajalta lauseen: "Meillä on sitä normiuskontoa samaan aikaan." Tämän lauseen kuulee joka vuosi muutaman kerran. Oli pakko vastata, että kyllä meidän uskontommekin on ihan normaali uskonto.

Perjantai 16.8.2019

Viikon viimeinen ja lyhyin koulupäivä. Kaikkina muina päivinä on töitä klo 8-15, mutta perjantai on lyhyt: vain kaksi tuntia! Tänään opiskellaan jo hieman enemmän, sillä näissä kouluissa oli ensimmäiset tunnit jo viime viikolla. Ensimmäisellä koululla on yhdistelmä 4. ja 6. luokan kirjoja lukevia. 4. luokkalaisten kanssa on aiheena Palestiina – Jeesuksen kotimaa, 6. luokkalaisten kanssa sakramentit. 6. luokkalaisten kanssa käymme niitä tarkemmin läpi (tekevät mm. esitelmät). 4. luokkalaisten kanssa käymme sakramentit pääpiirteittäin läpi, kun 6. luokkalaisten saavat esitelmät tehtyä. 6. luokkalaisten pääsevät esittelemään tuotoksensa koko ryhmälle.

Toisen tunnin aiheena on myös Palestiina. Ryhmässä on 2. ja 4. luokkalaista, joten aihe sopii hyvin molemmille. Tällä koululla vaihdoin luokkaa viimeviikkoisesta. Olemme tästä eteenpäin erityisopettajan tilassa, jossa meidän lisäksemme on ohjaaja yhden oppilaan tukena. Tilat ovat vähissä tällä koululla, sopu sijaa antaa! Tunin jälkeen viikonlopun viettoon!

Loppuun haluaisin vielä heittää jokaiselle opettajalle haasteen: pitäkää huoli "oman alueenne" kouluista: tarkistakaa, että alueen jokaisen koulun ortodoksioppilaat saavat oman uskonnon opetusta. Minä olen toteuttanut tämän siten, että olen ollut yhteydessä alueen kouluihin ja varmistanut koulukohtaisen oppilastilanteen. Yhteydenottojen ansiosta opetus on saatu yhä useammalle koululle. Aina tämä ei ole ollut helppoa, mutta on palkitsevaa nähdä oppilaiden riemu, kun he pääsevät oman uskonnon tunnille. Iloa ja voimia jokaiselle lukuvooteen!

Led-kynttilä toimii hyvin niillä kouluilla, joilla tulenteke on kielletty

KOLUMNI: VIERAILEVA KYNÄ

Tässä kolumnisarjassa kuullaan ajankohtaisia kuulumisia ja ajatuksia uskontokasvatuksesta.

APOLOGIA: USKONNONOPETTAJAN PUOLUSTUSPUHE

Ortodoksinen opettaja on usein koulunsa ainoa ortodoksi. On ikävä olla yksin joukon edessä, kun opettajanhuoneen keskustelut siirtyvät opetusryhmäkokojen vertailuun tai uskonnonopetuksen opetusjärjestelyiden hankaluuteen.

Opettajina pohdimme, ilkeääkö viiden oppilaan ryhmää puolustaa. Toisaalta opetusryhmämme kaikki oppilaat saattavat olla eri luokilta sekä joukossa on haastavia ja maahanmuuttajataustaisia, joilla on tuen tarpeita. Samanaikaisesti naapuriluokkien opettajien ryhmät koostuvat 20:stä saman luokka-asteen oppilaasta. He eivät huomaa, että me taiteilemme 3-4 eri opetussuunnitelman kanssa ja usein vähäisellä opetusmateriaalilla. Heidän huomionsa kohdistuu vain siihen, kuinka opetusryhmämme ovat pieniä ja he ajattelevat opetuksemme olevan kallista.

Tuttu tilanne, vai mitä? Joillakin meistä riittää rohkeutta, karismaa tai vahvuutta nousta puolustamaan omaa oppiainetta. Osa meistä on hiljaa ja tuntee olonsa kiusaan-tuneeksi, mikä on ymmärrettävää.

Opetusjärjestelyistä keskustellessa rehtori saattaa vihjaista, että onhan meillä sama Jumala, joten eivätkö ortodoksit voisi olla sen toisen viikkotunnin enemmistön opetuksessa. Jumala voi olla sama, mutta kristittyjen opetussuunnitelmat eivät ole yhteneviä. Englannin opettajakaan ei suostuisi siirtämään opetustaan ruotsin kielen opettajalle. Työyhteisö saattaa tuntua melkoiselta susilaumalta, joka syöksyy vähemmistöä edustavan kollegan kimppuun. Näissä tilanteissa kehottaisin lukemaan mitä opetussuunnitelman yleinen osa kertoo monikulttuurisuudesta. Olen kirjoittanut aiheesta OAJ:n Opettaja-lehdessä pari vuotta sitten.

Eräs tuttavani kertoi edesmenneestä Elisabet Revosta (k. 2005). Hän otti välittömästi tilanteen haltuun opettajanhuoneeseen saapuessaan ja toi selkeästi esille oman uskonsa näkemykset. Tuttavani sanoi: "Elisabet täytti koko tilan". Vielä vuosien jälkeenkin häntä muisteltiin kuin vierailevaa tähteä. Uskon, että myös useita teistä muistellaan jälkikäteen.

Media vääristää mielikuvaa uskonnonopetuksen tarpeellisuudesta, minkä seurauksena yhä harvempi haakeutuu ortodoksinen uskonnon opettajan opintoihin. Asia harmittaa minua. On hyvä muistaa, että tutkinto antaa pätevyuden myös toiseen opetettavaan aineeseen.

Tarvitsemme hyviä ja muodollisesti kelpoisia opettajia. Uskonnonopettajan työ on vaativaa, moniammatillista, raskasta, mutta samalla palkitsevaa.

Vuonna 2017 tehty kysely osoittaa, että ortodoksinen uskonnon oppilaat arvostavat opettajansa tekemää työtä. Opettajat kohtaavat oppilaita viikoittain, siis paljon useammin kuin seurakuntien papisto. Tämä on asia, joka kannattaa tuoda selkeästi esille seurakuntien ja koko kirkon päättäjille. Kukaan kirkon työntekijöistä ei saisi väheksyä koulussa tapahtuvaa ortodoksinen uskonnon opetusta ja uskonnonopettajia!

Joskus kirkon elimissä on päättäjiä, joilla ei ole omia lapsuusajan kokemuksia ortodoksisesta uskonnonopetuksesta. He ovat osallistuneet enemmistön opetukseen, siis aivan eri oppiaineeseen. Heidän käsityksensä ortodoksisesta uskonnonopetuksesta perustuvat mielikuviin, eivät kokemuksiin, ja siksi heidän on vaikea ymmärtää oman uskonnon opetuksen merkitystä ortodoksilapsen ja -nuoren identiteetille. Sen takia kehottaisin teitä uskonnonopettajia pyrkimään aktiivisesti seurakuntien luottamustoimiin ja kirkolliskokouksen jäseniksi.

Koulumaailmassa meidän on pidettävä puoliämme. Meillä on laissa taattu oikeus oman uskonnon opetukseen. Opettajien olisi hyvä tuoda aina esille oman uskonnon opetuksen positiivisia puolia ja hyväksi havaittuja opetusjärjestelyihin liittyviä käytäntöjä. Silloinkin kun kiusaus luetella kaikki haasteet ja epäkohdat olisi suuri. Muuten voi syntyä vääristynyt kuva, että oman uskonnon opetus tuo vain vaikeuksia, jopa opettajan itsensä mielestä.

Lopuksi haluan kiittää jokaista uskonnonopettajaa. Työ on vaativaa, mutta samalla erittäin merkityksellistä lasten uskontokasvatuksen kannalta. Silloin kun tuntuu vaikealta, voi aina huokaista ja kääntyä uuden paikallisen pyhämme puoleen:

"Pyhä Johannes Sonkajanrantalainen, rukoile Jumalaa opettajien puolesta."

SIRPA OKULOV

Kasvatusasiain koordinaattori Suomen ortodoksinen kirkko

Kuopion ja Karjalan hiippakunnan opettajien koulutuspäivät ja SOOLin syyspäivät 25.-26.10.2019

Perjantai 25.10.2019

klo 17:00 Ehtoopalvelus Suomen ortodoksinen kirkon keskustalossa, Karjalankatu 1, Kuopio, mukana **metropoliitta Arseni**. Palveluksen toimittaa **rovasti Arto Leskinen**, kanttorina **Sofia Laukkanen**.

klo 17:30 Illallinen residenssissä, **metropoliitta Arsenin kanssa**. Metropoliitta kertoo uusista Suomen ortodoksisen kirkon pyhistä. Illallisella voidaan keskustella myös ajankohtaisista aiheista metropoliitan kanssa.

Lauantai 26.10.2019

klo 09.00 Aamukahvi ja rukous työhön ryhdyttäessä, Kirkon keskustalo, Karjalankatu 1

klo 09.30 ”Miten toimitaan erityisoppilaiden kanssa?” Millaista pedagogiikkaa tarvitaan? Kuopion sairaalakoulun rehtori **Merja Laininen** ja konsultoiva erityisopettaja **Leena Parkkonen**. Vinkkejä, keskustelua, kokemuksia.

klo 12.00 Lounas

klo 13.00 Kiertävän opettajan hyvinvoinnin kulmakivet. ”Ravinnon merkitys työhyvinvointiin ja jaksamiseen”, Ruokavalio- ja ravitsemustietoa ja keskustelua, **TtM ravitsemusterapeutti Hanna Lehikoinen, Kuopio**. Luennon lomassa nautitaan päiväkahvi.

klo 14:30 ”Nuppi tiukalla ja hartiat jumissa”. Pikku niksejä opettajan perusvaivoihin. Apuvälineinä kuminauha ja fascia-pallo, **fustra-ohjaaja ja personal trainer Juho Heikkinen, Kuopio**.

klo 15:15 Päivien päätössanat

Päiviin kuuluva ohjelma, materiaali ja ateriat ovat ilmaisia. Ruokailun vuoksi pyydän ilmoittautumaan viimeistään 21.10.2019 sirpa.okulov@ort.fi Päiviä voi esittää veso-tai kiky-päiväksi. Ilmoittakaa allergiat.

Sirpa Okulov, kasvatustieteiden koordinaattori, puh 0500 946 601